

ράστιες, όταν όμως ο κ. Δηλφορρίδας αρχίζει να αναπτύσσει με πάθος και νεανικό ενθουσιασμό τα δεδομένα του εγχειρήματος, ένα προς ένα, όλα φαίνονται πιθανά. Και το «κυνήσιον» των απαρχαίων του ιερού και η άδεια για τη χρήση τους αλλά κυρίως η απόδοση της αγνοίας ως σήμερα ακριβούς αρχιτεκτονικής μορφής του Αμυκλαίου. Γιατί κανείς δεν ξέρει πώς ακριβώς ήταν. Και παρ' ότι ο Πausanias βάζει τα δυνατά του τον 2ο μ.Χ. αιώνα για να το περιγράψει, βαθύτατα εντυπωσιασμένος από το μέγεθος του, τη μορφή του αλλά και από τον πλούσιο διάκοσμο, κάθε μελετητής ως σήμερα είχε να προτείνει μια διαφορετική εκδοχή.

Λεοντοπόδαρα

Τέσσερις βασικές αρχιτεκτονικές μονάδες υπήρχαν στο τέμενος του Αμυκλαίου θεού, όπως λέει ο κ. Δηλφορρίδας. Ήταν ο θρόνος με το κολλοσισαίο ξόανο του Απόλλωνα, ο τάφος του Υακίνθου (η λατρεία του οποίου είχε προηγηθεί στον ίδιο χώρο), ο κυκλικός κλιμακωτός βωμός και, τέλος, ο περιβόλος. Θεωρείται όμως πιθανό ότι υπήρχαν και άλλα οικοδομήματα, συγκεκριμένα μια στοά αλλά και ένα πρόπυλο, όπως υποδεικνύουν τα ως τώρα ευρήματα.

Όσο για τα επίπεδα του κτισμάτος, το πρώτο ήταν το κάθισμα του θρόνου, το δεύτερο ήταν τα προεξέχοντα ερείσματα, ενώ πιθανότατα υπήρχε και τρίτο, που ήταν η ράχη. Τρία τεράστια λεοντοπόδαρα που έχουν έρθει στο φως επιβεβαιώνουν άλλωστε ότι το αρχιτεκτόνημα είχε

μορφή καθίσματος αφού πάντα οι αρχαίοι θρόνοι στηρίζονταν σε άκρα λεόντων. «Αλλά και η ποιότητα της κατασκευής του μαρμάρινου είναι εξαιρετική, νομίζει κανείς ότι η επιφάνεια είναι ελεγχόμενη» όπως επισημαίνει ο κ. Δηλφορρίδας.

Ο Υακίνθος

Περί τα πέντε χιλιόμετρα νοτίως της σημερινής Σπάρτης βρίσκονται οι αρχαίες Αμύκλες, με τον λόφο να κατοικείται από την προϊστορική εποχή (2000-1600 π.Χ.) και με τη λατρεία του Υακίνθου, αυτής της προελληνικής θεότητας, να εγκαθιδρύεται από τη μυκηναϊκή εποχή. (Το μαρτυρούν και τα πολυάριθμα ειδώλια που έχουν έρθει στο φως.) Οι Δωριείς στη συνέχεια θα σεβαστούν με το παραπάνω αυτή τη λατρεία: από την Αρχαϊκή εποχή το Αμυκλαϊόν θα αποτελεί σημαντικό πολιτικό και θρησκευτικό κέντρο της Σπάρτης, η οποία επιπλέον θα θεωρώνει τα Υακίνθια, εορτή που τελείται στο ιερό και συμβολίζει την πολιτική συμφιλίωση της δωρικής Σπάρτης, όπως εκφράζεται με τον Απόλλωνα, με τον προδορικό πληθυσμό των Αμυκλών, που εκπροσωπείται από τον Υακίνθο. Παράλληλα στα τέλη του δού αιώνα π.Χ. καλούν τον Βαθυκλή για να οικοδομήσει τον θρόνο.

Το βεβαίον είναι ότι το άγαλμα προϋπήρχε στη θέση αυτή τουλάχιστον μισό αιώνα προτού κατασκευαστεί ο θρόνος. Στην ουσία ήταν ένα ξύλινο ξόανο σε μορφή κίονα, επενδυμένο με μεταλλικά ελάσματα και με πρόσωπο επηχρισμένο. Το ίδιο έχει χα-

θεί – και λόγω του ευπαθούς υλικού του –, σώζεται, όμως, όπως λέει ο κ. Δηλφορρίδας, η εγκοπή του βάθρου μέσα στην οποία ήταν προσαρμοσμένο το κεντρικό ξύλο του ξόανου. Πού «κοιτούσαν». Προς τον Ταύγετο, προς τα δυτικά δηλαδή, ενόμιμα στο βάθρο του ήταν ο τάφος του Υακίνθου, όπου κατά την πρώτη ημέρα των Υακινθίων γίνονταν οι σπονδές.

Ο διάκοσμος

Μόνο με την επιστράτευση πλούσιων φαντασίας, μπορεί κανείς να σχηματίσει σήμερα την εντύπωση που έδινε το μνημείο στην αρχαιότητα. Ορατό από πολύ μακριά, λόγω του μεγέθους του, θα έλαμπε στο φως του πλούι χάρη στο αστραφτερό του μαρμάρο, στις μεταλλικές επενδύσεις του αγάλματος και στις επιχρυσώσεις. Η ανάγλυφη διάκόσμησή του εξόλλου με αναρίθμητες παραστάσεις, των οποίων τη λεπτομερή περιγραφή κάνει ο Pausanias, περιέκλειβε βεβαίως όλα τη... μυθολογία, αν και με μια προτίμηση στον Ηρακλή, μυθικό ήρωα της δωρικής φυλής. Πού βρίσκεται άραγε όλο αυτό το υλικό; «Ότιε μαρμάρινα ούτε χάλκινα ανάγλυφα αλλά ούτε γραπτούς πύλινους πίνακες θα βρούμε γιατί κάποιο σπάραγμα θα είχε επιβιώσει ως σήμερα. Είμαστε υποχρεωμένοι λοιπόν να φανταστούμε τις παραστάσεις ζωγραφισμένες σε ξύλινους πίνακες συναρθρωμένους με τα υπόλοιπα στοιχεία αυτής της εντελώς ανορθόδοξης αρχιτεκτονικής δημιουργίας» καταλήγει ο κ. Δηλφορρίδας.

1 Σχεδιαστική πρόταση αναπαράστασης του θρόνου του Απόλλωνα στο Αμυκλαϊόν, με το ξόανο του θεού τοποθετημένο στο κέντρο της κατασκευής. Από τον Χέλμουτ Πρίκνερ (1992)
2 Μαρμάρινη κονσόλα του θρόνου στην οποία συνδυάζονται ιωλικά στοιχεία με δωρική
3 Τμήμα της μαρμάρινης στήλης (κορνίζας) του θρόνου με φυτικό διάκοσμο
4 Τεράστιο λεοντοπόδaro που αποδεικνύει ότι ο θρόνος είχε πράγματι τη μορφή καθίσματος. (Το γλυπτό που βρίσκεται επάνω από το λεοντοπόδaro είναι μεταγενέστερο.)
5. Η εκκλησία του Προφήτη Ηλία (της βυζαντινής εποχής) στην οποία φαίνονται καθαρά τα ενασωματωμένα μαρμάρια αρχιτεκτονικά μέλη του θρόνου, μεταξύ των οποίων και το τεράστιο κατώφλι